31ste jaargang nr. 2 maart/april 1979.

DE NIJDAMSTRA TYNGE

PERIODIEK VOOR DE GESLACHTEN NIJDAM, NIEUWDAM, VLEER, WIJNIA

Orgaan der Nijdamstra–Stichting

't Geluk kent slechts minuten
de rest is wachtlokaal.
't Geluk houdt nimmer spreekuur,
gaat lachend aan de haal.
Verdwaald tussen de mensen
laat dan lang naar zich wensen.
Kijkt je aan en mompelt
ik heb mijn tijd verstaan.

_*_

DE ONZEKERHEID VAN HET MENSELIJK LEVEN

De onzekerheid van het menselijk leven speelt een grote rol.
De arbeid behoedt ons voor drie kwaden, zei Voltaire: de verveling, de ondeugd en de armoede.
De armoede is in het Westen uitgebannen en de ondeugd is tot deugd verheven. En hoe staat het met de arbeidsmoraal?
Er zijn mensen die het onderscheid niet meer zien tussen goed en kwaad. Ze zeggen dat Kaïn onschuldig en Abel schuldig is.
Onschuldigen worden schuldig en dat naarmate ze zwakker zijn: onschuldigen doden, als ze nog niet geboren zijn.
De techniek die de mens de middelen geeft zijn leefmilieu en zichzelf te vernietigen. De duivel kan zijn plezier niet op van het verloren gaan van hoop, liefde en vertrouwen. De mens valt zonder dat de duivel hoeft te duwen.
Het blijft een kil getij. In de natuur, in de mensenwereld en in de geschiedenis. Hoe meer warmte en comfort de producerende en consumerende mensen aan de aarde onttrekken, hoe kouder de harten worden. Hoe meer energie de mensheid verbruikt, hoe matter haar denken lijkt te worden. Door de tralies bekijken wij het leven, dat wij niet leven, met kille harten.
Ik heb eens gelezen: „de Egyptenaren hebben hun piramides gebouwd, de Amerikanen hebben een continent open gelegd en de Nederlanders hebben land op water veroverd. Maar wij allen moeten beseffen dat wij niet bij brood alleen kunnen leven".
Wat wil de opgroeiende mens tegenwoordig? Met zestien jaar een brommer, met twintig jaar een auto, met een en twintig jaar op kamers of op een flatje wonen, met vijf en twintig jaar met iemand samenwonen, al of niet in gehuwde staat. Dan komt het er op aan, het verworvene veilig te stellen en het leven te „versieren" met een boot, caravan, tweede huis, etc.
Toch blijft het koud en kil. Er komen steeds meer mensen die het onbehaaglijke gevoel hebben dat het niet goed gaat en het niet goed komt.
Waar kunnen we overnachten en waar kunnen wij warmte en beschutting vin-

den in dit koude seizoen. De mens ontdekt dat het hier op aarde wel erg koud is. Hij hunkert naar de warmte van het paradijs. Maar hij baant zich tegelijk met wapen en geweld een weg . . . naar de ondergang.
Wat men wel doet is kunstmatige warmte verspreiden, waardoor de koude alleen maar groter wordt. Wij moeten echter blijven strijden tegen de demonen, te beginnen in eigen hart en huis.
In zijn eigen zorgzame omgeving kan en mag de mens, als het goed is, zich zelf zijn. Daar mag de mens zijn carnavalsmasker en zijn zotskap afwerpen. Hij kan op deze aarde, bij het licht dat 2000 jaar geleden is gaan schijnen, zich verwarmen, handen hoofd en hart.

_*_

GENEALOGIE

Rectificatie:

Wie ERRIT JOHANNES VLEER bigamie heeft laten plegen met zijn schoonzus (zie pag. 13 vorig nummer van ons orgaan) zal vooralsnog wel een raadsel blijven, want:
AUKE JOHANNES VLEER was gehuwd met ROMKJE JACOBS BAKKER (zie pag. 75, N.T. nr. 6 van 1978).
De echtgenote van ERRIT JOHANNES VLEER was:
JITSKE FOKKES DIJKSTRA.

Van neef J.Hielkema te Drachten ontving ik een enorme hoeveelheid gegevens inzake de NIEUWDAM's, waarop ik in het volgende nummer hoop terug te komen.
Maar eerst komt een aanvulling op een vroeger geplaatste genealogie in aanmerking.

GENEALOGIE

De laatste zin, voorafgaande aan de paar pagina's genealogie in het Kerstnummer, was nu bepaald wel een lachertje, want mijn produktie was aanmerkelijk meer, maar dat verschijnt nu wel later.
Waarmee ik bijzonder ingenomen was, was een schrijven van onze neef G.A. Nijdam, Hoofdweg 162, Paterswolde, met uitvoerige aanvullende gegevens op de genealogie, welke ik in de TYNGE nr. 3 van mei/juni '78 onvolledig vermeldde.
Het vorige nummer van de N.T. was juist ter perse, toen ik bovenvermelde

brief met gegevens ontving, vandaar pas nu MIJN HEEL HARTELIJKE DANK hiervoor.
Volledigheidshalve laat ik een en ander hier volgen:

KINDEREN VAN AREND ATES NIJDAM EN FROUKIEN HILBRANTS

– X – 1407 – ATE ARENDS NIJDAM, van beroep landbouwer, geb. 14.3. 1873 te Paterswolde, overl. 29.1.1917 te Eelde, trouwde 6.5.1899 te Eelde met: LAMMECHIEN DUSSEL, geb. 9.2.1871 te Paterswolde, overl. 15.12. 1953 te Winschoten, dochter van Frederik Dussel en Fenna Buitkamp.
Kinderen:

AREND ATES	geb. 7.10.1899 te Eelde.
FENNA ATES	geb. 10.3.1901 te Eelde, overl. 18.12.1965 te Winschoten, huwde JURRIE RIENMEYER te Winschoten. Deze overleed 16.6.1965 aldaar.
FROUKIEN (Ates)	geb. 12.5.1903 te Eelde, huwde GERRIT BRINK, Asserstrook te Vries.
FREDERIKA GEZIENA	geb. 14.9.1905 te Eelde, overl. 12.6.1978 te Paterswolde, huwde HARM J.OOSTING, Hoofdweg te Paterswolde. Hij overleed aldaar 18.8.1976.
HARMINA (Ates)	geb. 24.5.1914 te Eelde, trouwde A.KRANENBORG te Winschoten.

– X – 1408 – PIETER HERMANNUS ARENDS NIJDAM, van beroep landbouwer, geb. 13.3.1874 te Paterswolde, overl. 26.3.1952 te Eelde, trouwde 3.3.1906 te Eelde met: GEERTRUIDA LUINGE, geb. 17.4.1877 te Eelde, overl. 22.5.1954 aldaar, dochter van Roelof Luinge en Geessien Nijdam.
Kinderen:

AREND	geb. 17.6.1906 te Eelde, overl. 19.6.1959 aldaar, ongehuwd.
GEESSIEN	geb. 22.12.1912 te Eelde, ongehuwd.

– X – 1410 – GEERT ARENDS NIJDAM, van beroep landbouwer, geb. 9.12.1876 te Paterswolde, overl. 6.6.1933 te Eelde, trouwde vóór 11.5.1906 te Eelde met: JANNA BEUKER, geb. 24.1.1883 te Eelde, overl. 11.1.1960 aldaar, dochter van Jan Beuker en Jantien Arends.
Kinderen:

JAN GEERTS	geb. 1.6.1912 te Eelde.
FROUKJE	geb. 13.2.1907 te Eelde, trouwde 27.5.1937 te Norg met HARMANUS DE WEERD.

– X – 1412 – UGE ARENDS NIJDAM, van beroep landbouwer, geb. 13.9. 1880 te Paterswolde, overl. 13.2.1922 te Eelde, trouwde 19.9.1914 te Eelde met: FENNA DUSSEL, geb. 30.9.1889 te Eelde, overl. 5.8.1974 aldaar, dochter van Jan Hartlief Dussel en Frederika Dussel.
Kinderen:

JAN HARTLIEF	geb. 15.8.1915 te Eelde, overl. 9.7.1920 aldaar.
AREND (Uges)	geb. 24.8.1918 te Eelde, ongehuwd.
FREDERIKA	geb. 20.9.1921 te Eelde, trouwde 14.9.1951 te Eelde met JAN JANUS DE VRIES.

– X – 1413d – HILBRANDT ARENDS NIJDAM, van beroep landbouwer, geb. 6.11.1883 te Paterswolde, overl. 13.12.1947 te Eelde, trouwde ? te Eelde met: FENNA BEERDA, geb. 18.10.1880 te Paterswolde, overl. 10.1. 1958 aldaar, dochter van Jan Beerda en Roelina Nijdam.
Dit echtpaar had één dochter, nl.:
ROELINA, geb. 22.2.1819 te Eelde, overl. 29.1.1968 aldaar (ongehuwd).

_*_ _*_

UITGEWEKENEN

In de gehele wereld is ons kleine landje berucht vanwege zijn onvoorstelbare gastvrijheid. Als men heden ten dage in Amsterdam vanaf het Centraal Station over het Damrak naar de Bijenkorf wandelt, dan ontwaart men aan de gebouwen dat men zich in Amsterdam bevindt, maar wat men op straat tegen komt zijn Ambonezen, Chinezen, Turken, Grieken, Marokkanen, Surinamers etc. etc., te veel om op te noemen. Soms ziet men iemand, waarvan men denkt: „Hé, dat kon wel eens een Nederlander zijn", maar na een gesprekje ontdekt men alras met een Engelsman van doen te hebben.
Dit is allemaal wel lichtelijk overdreven, maar wat ik wel eens overdenk, dat hierdoor een mengvolk ontstaat, waarbij men bijvoorbeeld over een jaar of vijftig de hobby AFSTAMMINGSONDERZOEK wel kunt vergeten.
Ons geboortelandje was voorheen ook al bekend om zijn gastvrijheid, gezien onderstaande proclamatie, hoe in 1688 de HUGENOTEN met zorg omringd werden. De vluchtelingen genoten allerlei voordelen als vrijdom van burgerrecht, van tocht en wacht, van inkoomgeld in alle gilden zonder proef te doen, van wijn-accijns, van bier-accijns, van turf, hout en kolen, van unie- en exugeld en van begrafeniskosten voor tien jaren. Bovendien kregen de Franse predikanten ook nog traktement.
In 1710 werden de Hugenoten tot Nederlanders genaturaliseerd.
Om aan de nodige pecunia te komen volgt voor de leut voornoemde openbare aankondiging:

„BEWEEGREDEN EN PROPOSITIE TOT SOULAAS DER ARME FRANSE VLUCHTELINGEN VAN DE GEREFORMEERDE RELIGIE!"

Naardien de vermeerdering van ingesetenen de Consumtie grooter maakt en de vaste goederen beneficeert, alsmede het welwesen van den Lande verders bevordert; soo kan het, behalven 't gene elk sijnen naasten verplicht is, ook niet als voor een loffelijke politie werden gehouden, dat men de arme Franse vluchtelingen, vrijheid hunner conscientie hier te lande soekende, in den schoot deser Provintien heeft ontfangen; en dat op bevel der Overheid onder alle gesintheden zijn gedaan collecten, om deze onderdrukte menschen te soulageren en bij provisie te doen bestaan, afwachtende den voorspoet ider in sijn beroep en hanteringe. En hoewel dan de plicht van een goed ingeseten en het meedogen van Christenen met den anderen, een vrijwillige gifte, van elk naar sijnen staat, sonder aansien of onderscheid van religie, had doen verhopen; soo heeft men echter in 't generaal bevonden, dat de liefde en barmhertigheid der Roomsgesinden buiten gemeen schaars geweest is; daar nochthans deselve behoorden te gedenken, hoe aangenaam het een ider soude sijn, bij tijde van nood en vervolging mede onderstand te vinden; met erkentenis voor de rust en vrijheid die hun toegestaan werd hier te lande, daar sij hunne middelen geconquesteert hebben, en noch dagelijks welvaren; sijnde ook de Roomsgesinden soo wel als de andere door de toevloejinge der Vluchtelingen in de waardye en inkomsten van vaste goederen verbetert. En dewijl ondertusschen der behoeftigen veele sijn, soo schijnt derhalven consideratie te verdienen, om den eenen inwoonder neffens den ander te doen dragen of het niet billijk en redelijk soude zijn, indien geresolveert en vastgestelt wierde, VOOR VIJF ACHTEREENVOLGENDE JAAREN, DAT MEN VAN DE NALATENSCHAP OF ERFFENISSEN DER ROOMSGESINDEN HIER TE LANDE OVERLIJDENDE, VOOR SOO VERRE BUYTEN DE NEDERGAANDE LINIE WERDT GEPROFITEERT, TOT SUBSISTENTIE DER GEMELDE ARMEN MOESTE BETALEN SES TEN HONDERT; die SOULAGEMENTPENNINGEN souden kunnen genoemt en bij Commissarissen of Diakonen van ider stad gedistribueert werden. En ten anderen, als het selve middel, ten regarde van de groote nootdruft te weinig mogte bevonden werden te renderen, OF MEN ALSDAN, GEDURENDE DE GEMELDE TIJD, EN TEN BEHOEVE ALS VOOREN, DE CONCUMTIE DER WASKAARSEN, OF VAN 'T WAS, DAARBENEFFENS NIET BEHOORDE TE BESWAREN MET TIEN STUIVERS OP IDER POND.
Werdende vastelijk vertrouwt bij aldien de voorschrevene proposities of een van die beiden mogte geamplecteerd werden, datter sodanige middelen tot invorderinge te vinden sijn, waardoor men heel beswaarlijk soude

kunnen frauderen. Ons bedunkens kan dise contributie te min reden van misnoegen geven, dewylle ten aansien van de sterfboedels, de voorgestelde belasting van gering belang is en omdat de betaling soude gedaan werden door de winnende hand, die ook bovendien de erffenis lichtelijk had kunnen ontstaan. En belangende de WASKAARSEN, soo souden ook andere, die uit overvloet deselve gebruiken, in allen gevalle met de Roomsgesinden gelijk staan. Daarentegen sullen hiermede dese bedroegde harten, die alles om hunne Godsdienst verlaten hebben werden getroost en in staat gebracht om met der tijd te floreren; gelijk de nakomelingen der gene die voor desen uyt de Spaanse Nederlanden en Duitsland om de Religie geweken sijn, tegenwoordig de hooftzuilen onser BEURSE maken, soo als dan van deze vluchtelingen die hun God getrouw sijn gebleven, ook een goede Segen te verwachten is."
GEDRUKT T' AMSTERDAM – 1688.

–*–

FAMILIEBERICHTEN

De nieuwe Opel-vestiging
nodigt u uit
Autobedrijf E.Wijnia B.V.
Rijksstraatweg 12a
Hardegarijp

KLAAS WIJNJA en ALI ELGERSMA zijn blij u te kunnen vertellen dat zij op 21 maart gaan trouwen 's middags 2.00 uur in het gemeentehuis van Wymbritseradeel te Sneek. Hun huwelijk wordt kerkelijk bevestigd in de Gereformeerde kerk te Oppenhuizen om 2.45 uur door de weleerwaarde heer ds. D.J.Ras.
Februari 1979.
Buorren 29, 8624 TL Uitwellingerga.
Sjaerdawei 29, 8625 HR Oppenhuizen.
Toekomstig adres: Sjaerdawei 29, 8625 HR Oppenhuizen.

Met blijdschap geven wij U kennis van de geboorte van onze dochter INEKE.
Jan en Marianne Nijdam.
Harlingen, 18 maart 1979, Noord 98, 8801 KS Franeker.

In plaats van kaarten. Op maandag 26 maart hoop ik met mijn lieve ouders DERK HILBRANDS en TRIENTJE HILBRANDS–NIJDAM hun 25-jarig huwelijksfeest te vieren. Hun dankbare zoon Harm-Geert.
Asserstraat 63, Rolde.

Zaterdag 10 maart 1979 hopen we de dag te gedenken dat onze lieve ouders ANNE DE BOER en JELTJE WIJNJA 25 jaar getrouwd zijn.
Martha, Jan.

„Die in Mij gelooft, zal leven, ook al is hij gestorven."
Heden is rustig van ons heengegaan onze lieve moeder, groot- en overgrootmoeder ANTJE SIJPERDA-WIJNJA, in de ouderdom van 80 jaar.
Oudega (W): S.Valkema-Sijperda, W.Valkema.
IJlst, 2 februari 1979.
Correspondentieadres: A.Sijperda, Stadslaan 2A, 8651 AD IJlst.

Voor ons nog onverwacht nam de Here van ons weg onze lieve zuster, schoonzuster en tante EELKJE NIJDAM, sinds 1963 weduwe van Wiebe Cnossen, eerder getrouwd geweest met Fokke Kornelis, op de leeftijd van 77 jaar.
Sneek, 4 februari 1979, Tjotterstraat 5.
Sneek: A.Kornelis-Nijdam, Y.Kornelis.
Correspondentieadres: Worp Tjaardastraat 97, Sneek.

Heden overleed zeer plotseling onze zwager en oom ANDRIES BOERMA, geliefde echtgenoot van Wubbegien Nijdam, op de leeftijd van bijna 86 jaar.
Paterswolde, 8 februari 1979, Brinkhovenlaan 21.
Eelde: G.Woldringh-Nijdam, B.Nijdam, J.Nijdam-Zuur. De Bildt: M.Nijdam-van Vulpen. Eelde: W.Nijdam, C.Nijdam-Massink, H.Nijdam, A.Nijdam-Hartlief. Neven en nichten.

„Er blijft dan een rust over voor het volk van God." (Hebr. 4-9).
Geheel onverwacht nam God van ons weg onze lieve en zorgzame man, vader en opa EVERT JAN WYNIA, echtgenoot van Johanna Gesina Cramer, in de leeftijd van 76 jaar.
Ermelo: J.G.Wynia-Cramer. Oss: Coks Wynia. Salisbury: Delia Wynia-Groves. Eerbeek: Wim en Toeky Beekman-Wynia. Waddinxveen: Hans en Cissy Hermans-Wynia. Dieren: Fook en Risette Wynia-Ruys en kleinkinderen.
Ermelo, 14 maart 1979, Dennenlaan 2.

–*–

Jan Tanis - Villecroze:

LEVEN IN DE PROVENCE - 1.

Het is tegenwoordig een doodgewone zaak, dat duizenden Nederlanders zich in hun vakantie naar Zuid-Europa spoeden om zich daar te laten koesteren

door de maanden lang heersende zon. Vooral de Italiaanse, Franse en Spaanse kusten van de Middellandse Zee worden dan als het ware overspoeld, en niet alleen door onze landgenoten. De opgewekte en gezellige sfeer van deze streken blijft nog lang daarna in de herinnering hangen, en menigeen bevalt de combinatie van zon, wijn en fleurig vertier zo goed, dat hij jaren achtereen weer opnieuw naar hetzelfde oord trekt. Heel anders wordt het echter als men plannen gaat maken om zich blijvend in dit gebied te vestigen. Het blijkt dan, dat achter het zorgeloze uiterlijk van de zuidelijke samenleving heel wat strenge wetten en voorschriften schuil gaan, die de argeloze vreemdeling in de verste verte niet vermoed had. Als ik dan ook denk aan onze eigen ervaringen in dit opzicht, dan ontdek ik, dat de boven dit stukje staande titel eigenlijk wat aan de voorbarige kant is, want voordat je kunt „leven" in de Provence, komt eerst de niet geringe opgave van „verhuizen" naar de Provence. Het lijkt me wel aardig, en wellicht leerzaam voor andere leden van de Nijdamstra-familie, die, zoals we weten, vele avontuurlijke emigranten heeft opgeleverd en dat ook in de toekomst wel zal blijven doen, om eens te vertellen hoe het ons in dit opzicht vergaan is.
Hoe zijn we, om te beginnen, juist aan een onbekend dorpje als Villecroze als woonplaats gekomen? Nu, dat was zonder meer een kwestie van geluk. Wij kennen vooral het Spaanse en Noord-Italiaanse deel van de Mediterrane-kust vrij goed en al jaren lang zochten we naar mogelijkheden er een huis te vinden. Dat leek gemakkelijk genoeg, want er zijn overal huizen te koop en de prijzen zijn (nog) belangrijk lager dan die in Nederland. Wij zijn echter uitgesproken natuurliefhebbers, en vooral in Spanje heeft het massa-toerisme er toe geleid, dat de eertijds prachtige kuststrook van de Pyreneeën tot aan Gibraltar op onvoorstelbare wijze is aangetast en op veel plaatsen niets aantrekkelijks meer heeft. Rekent men daarbij, dat de Middellandse Zee hier en daar zo vervuild is, dat men er nauwelijks meer in durft te zwemmen, dan wordt men toch wel wat voorzichtig in zijn keus. Als men bovendien een overvol Nederland verlaat om elders rust te vinden, is het niet geraden te dicht bij zee te gaan zitten, want de krieoelende menigten daar stellen die van Scheveningen en Zandvoort verre in de schaduw. Daar komt nog iets bij. Het klimaat is weliswaar bijzonder aangenaam (ik kom daar later nog op terug), maar in de meeste subtropische regionen verdort de plantengroei vanaf de maand mei zodanig, dat men bij een verblijf van langere duur toch de frisheid van het Nederlandse landschap gaat missen. Ook zou ik nog wat nader kunnen ingaan op de bezwaren, die aan de politieke systemen van sommige Zuid-Europese landen kleven, maar dat zou voor een familieblad als het onze toch wat te ver voeren. We keren dus maar weer terug naar Villecroze. In de zomer van 1977 werden we door een oppervlakkige kennis opgebeld, dat ze daar een schoonzuster had wonen, die dringend oppas voor haar huis en hond nodig had, omdat haar man als gevolg van een auto-ongeluk in Nederland in het ziekenhuis lag, zodat ze daar direct heen moest. Familieleden waren niet bereid haar

thuis te vervangen, omdat Villecroze zo'n stil dorp was, „niets te beleven voor de kinderen". Nu dachten ze aan ons, omdat die vogel- en vlinderkijkers zich overal wel weten te vermaken. Mijn vrouw en ik hadden net een erg drukke tijd gehad en we dachten er dan ook niet lang over: doen!
En wij erheen, net voor de bouwvakkers uit. Eerst Villecroze op de kaart opgezocht natuurlijk, wat niet meeviel, maar we ontdekten het tenslotte in het bekende Beste Boek voor de weg van de ANWB, kaart 68–E4. De reis ging vlot genoeg, een kleine 1400 km, hoofdzakelijk over autoroutes, rustig aan gereden en het einddoel bereikt na zo'n 16 uur rijden. Al direct toen we van de hoofdweg af het binnenland ingingen werden we plezierig verrast. Het was midzomer en gloeiend heet en toch geen schraal en uitgedroogd land, maar overal groene naald- en loofbossen, vruchtbare landerijen, bonte maquis en garrigues, onafzienbare kleurige wijnvelden en olijfgaarden, wegbermen met een weelde aan bloemen en vlinders, en dat alles in een betrekkelijk laag bergland met zelfs op de toppen een rijke boomgroei. Nergens dichte bebouwing met appartementen en dergelijke, maar ruim gespreide boerderijen en huizen, de meeste in Provençaalse stijl met zuiltjes en bogen en ongelijke verdiepingen, een overdekt terras, kleine, van luiken voorziene vensters, de muren bepleisterd in een kleur overeenkomend met die van de bodem: geelachtig bruin. Ons logeerhuis bleek wat van het gangbare patroon af te wijken, wat geen wonder is, want het is door de Nederlandse bewoners zelf gebouwd. Maar het was voor ons een zeer geriefelijk onderkomen, en van daaruit konden we zeven weken lang de omgeving verkennen. En een passend huis voor onszelf vinden, want we waren er al spoedig van overtuigd, dat deze streek precies was wat we zochten!

(Wordt vervolgd).

–*–

INGEZONDEN DOOR MEVR. W.SCHILSTRA–WIERSMA.

Ermelo, 13 mrt. '79.

Bij het doorkijken van de Nijdamstra Tynge's las ik in het nummer van mei/juni '78, blz. 36-37 het stukje weer van het neergestorte vliegtuig in IJlst in april 1943.
Als gevolg van het feit dat wij moesten evacueren uit IJmuiden, was, was ik toendertijd als veertien-jarige ondergebracht in IJlst bij het gezin van een oom, de Heer S.Bakker die een windmotorenfabriek had op Zevenpelsen.
Mijn oudere neef is op die aprildag van zijn werk naar de plaats van het onheil gesneld en heeft een stuk vliegtuigglas meegenomen. Van dat glas, wat op heel dik plastic leek, werden ringetjes gemaakt met daarin drie uithollinkjes die rood, wit en blauw geverfd werden.

Ten tijde van de beschieting zat ik als schoolkind met m'n klasgenoten onder de schoolbanken. Dat was voorschrift in een dergelijke situatie, die in IJlst gelukkig bij deze ene keer bleef.
Na schooltijd wisten we niet hoe gauw we naar de IJlsterdijk moesten komen om de wrakstukken van het vliegtuig in ogenschouw te nemen. (Dacht je als kind toen door over die twee jonge verongelukte mannen?) De Duitsers waren echter al gearriveerd en hadden alles afgezet. Ze hadden geen pottekijkers nodig.
De Canadese vliegers zijn op het kerkhof in IJlst begraven. Alle schoolkinderen waren ook aanwezig. Ik denk trouwens dat heel IJlst wel uitgelopen zal zijn bij wijze van eerbetoon. De dominee bad het Onze Vader in het Engels, dat weet ik nog.
De stationschef en familie ken ik ook van zeer nabij. Een heel lief echtpaar met twee zoons, waarvan de één verkering had met mijn nicht. Vandaar.
Nog tijden na het neerstorten van het vliegtuig, kon je aan de bomen in de laan langs het station zien waar ze door het vliegtuig geraakt waren. Er was daar een hele hap uit hun kruinen.
Al met al een ellendige gebeurtenis, die nog meer slachtoffers had kunnen kosten, wanneer de twee vliegers hun Mosquito niét in de richting van het land hadden gestuurd.

—*—

JOHANNES CALVIJN (1509–1564)
Iets uit z'n leven en werk.

Toen Johannes Calvijn, de schitterende ster aan de Hemel der Reformatie, z'n licht naar de kerk begon te zenden, zag 't er in die kerk zeer donker uit. Reeds lang hadden Pausen als Alexander VI, Julius II, Leo X en vóór hen nog andere, de twijfels áán en de spot mét de Hoge Clerus, tot 'n algemeen schijnsel „verheven".
En reeds de marteldood van Johannes Hus (1415) en Savanorola (1498) zou massa's in hun trouw doen wankelen. Machtige Hervormers als Luther en Zwingli hadden de kerk op haar fundamenten doen schudden. Als derde en laatste van drie prominente reformatoren trad nu Johannes Calvijn op, de grootste van allen, de primus interparus, de eerste onder Zijns gelijken.
Het is mijn bedoeling aan de hand van mannen als Penning, Broek Roelofs e.a. U in enkele penseelstreken iets uit het leven en de arbeid te schetsen van deze uitzonderlijke Hervormer.
Door zijn optreden met woord en pen, is fundamenteel de kerk van Rome tot in haar diepste wezen geschokt geworden. Naast de morele bestorming van een Maarten Luther en de exegetische stoten van Ulrich Zwingli zou

Calvijn de dogmatische doctrines ten aanschouwe van de gelovigen van zijn tijd, op z'n geniale wijze los gaan wrikken. Hij zou nieuwe scheppen, of liever, die vanaf de eerste Christenheid bestaande, opnieuw doen functioneren. Dit werd z'n grootse roeping, zijn opdracht van Gode wege.
Calvijn werd in 1509 te Noyon in Picardië geboren. Hij was dus een Fransman van origine, hoewel z'n arbeidsveld in Genève, Zwitserland, kwam te liggen, terwijl John Knox in Schotland de quintessens van Calvijns theorie verbreiden zou. Door het werk van de Reformatoren kwam allengs een groot deel van Europa: Duitsland, Zwitserland, Frankrijk, Nederland, Schotland onder invloed der hervorming.
In hetzelfde jaar 1509 viel de bekering van de oude priester/monnik Le Fevre, uit de Abdij van St. Germain, die de vurige onverschrokken Farel (de eerste medewerker van Calvijn in Genève, de ogen opende, die een Gemeente stichtte in Parijs en van zulk een indringende betekenis is geweest voor Calvijn, dat we hem niet passeren kunnen.
Johannes was de tweede zoon van Gerard Cauvin (Calvijn), een kuiperszoon uit 't visserdorp Pont l'Evêque en Johanna Le Franc, dochter van een rustend hotelier uit Kamerijk. Deze Cauvin vestigde zich te Noyon in Picardië. Het huwelijk tussen Calvijns ouders was redelijk, maar ze verschilden te veel in karakter. Hij was een materieel aangelegde man, vol van beslommeringen en had te weinig zorg voor z'n kinderen. Z'n besognes waren vele: „apostolisch notaris, procureur fiscaal, scriba van het kerkelijk gerechtshof, secretaris van het Bisdom" (Penning).
De jongens Karel, Johannes en Antonie hebben dus geen ideale jeugd gehad. Hoewel een belangrijk personage in veler oog en in zijn tijd, was vader Calvijn toch te ongeïnteresseerd en te oppervlakkig, om z'n begaafde zoon Johannes een optimale opvoeding te geven.
Calvijns moeder Johanna was echter een vrome innige vrouw, gehecht aan de moederkerk. Eens nam ze Johannes mee buiten Noyon op een donkere avond en toonde hem de majestueuze sterrenhemel. De jongen knielde in aanbidding neer voor de grote God des Heelals!
Is het wonder, dat deze ervaring als een onuitwisbare indruk hem is bijgebleven? Is het wonder dat hij z'n leven lang zou opkomen voor de ere Gods in alle dingen op het ganse terrein van 't leven? Naast een groot verstand, en een stalen geheugen had de Heer Johannes ook een zeer gevoelig hart gegeven. En in diepe devotie kuste hij dan ook de overblijfselen van de zgn. heiligen, om wier gebeente een leven lang door twee partijen werd gestreden. Aan alle plechtigheden, ceremoniën en processies nam hij deel onder leiding van z'n moeder. Helaas, hij zou haar echter vroeg verliezen, en de nuchter aangelegde vader trachtte hem nadien in zijn richting verder te sturen met de studie. Johannes was 'n stille teruggetrokken knaap, „physiek tenger en psychisch nerveus, schroomvallig en prikkelbaar, maar met een bewonderenswaardige aanleg, een vlug begrip en een opgewekte geest."

Z'n zeldzame energie zou allengs meer en meer tot openbaring komen. De aristocratische familie Montmar nam hem nu op in haar huis en deze fijnbeschaafde mensen gaven hem een optimale opvoeding, die hem later te stade zou komen bij de ontmoeting met koningen en vorsten.

_*_

EEN LERAAR HEEFT ALTIJD GELIJK

Een leeraar heeft gelijk. Een leraar heeft altijd gelijk. Zelfs als een leerling gelijk heeft, treedt punt 1 in werking. De leraar eet niet, hij voedt zich, luncht of dineert. De leraar slaapt niet, hij rust uit. De leraar komt nooit te laat, hij wordt opgehouden. De leraar drinkt niet, hij neemt een verfrissing. De leraar verlaat nooit zijn post, hij wordt weggeroepen. De leraar leest onder zijn werk nooit de krant, hij bestudeert hem. Komt men bij zijn bureau met eigen ideeën, men verlaat het bureau met de zijne. De leraar zit nooit te praten, maar als hij praat . . . ! De leraar blijft altijd leraar, zelfs in zijn badpak. Maar vergeet nooit, de leraar begon als leerling.

_*_

IN ZWEDEN VINDT NAAMSWIJZIGING PLAATS

Het artikel van de N.R.C., dato 10.6.1941 over de naamswijziging in Zweden kon wegens plaatsgebrek niet in zijn geheel worden opgenomen. Het vervolg komt nu:

„In aansluiting hierop is het in DENEMARKEN niet veel beter. Als men de telefoongids van Kopenhagen raadpleegt, vindt men er tienduizenden, die de naam JENSEN dragen, terwijl ook zeer veel namen als PETERSEN, HANSEN, CHRISTENSEN, LARSEN en CARLSEN voorkomen.

Geen wonder dus, dat men ook in Denemarken alle moeite doet de mensen te bewegen een andere naam aan te nemen. Het Genealogisch Instituut te Kopenhagen heeft de handen vol met een stortvloed van aanvragen voor een nieuwe geslachtsnaam. En precies als bij ons in 1811, toen er namen aangenomen moesten worden, waren er personen, die er een grapje van maakten. Zakenlieden gaven zich zelfs namen van een artikel, dat ze voerden. Dat werd door de overheid graag genomen, want het was altijd beter dan de veel voorkomende namen.

Het is wel grappig te vermelden, dat bij een bestuursverkiezing van een sportvereniging alle zeven bestuursleden precies eender heetten namelijk JENSEN!"

_*_

HET DERTIGSTE KIND

In het doopboek van de Hervormde Gemeente van Hornhuizen en Kloosterburen (Gr.) staat het volgende vermeld:
„1803 den 3 Julij Renje te Hornhuizen, dogtertje van Pieter Reuverts en Aaltjen Louwes, egtelieden aldaar, zijnde dit het dertigste kind van dien naam, bij 4 vrouwen verwekt, zegge het 30-ste kind."
De dominee was bijelkaar ook wel onder de indruk van deze scheppende kracht, gezien zijn vier laatste woorden.
Nu ik het toch over een groot kindertal heb, nog een bijzonder uittreksel uit het Boek der Huwelikse Geboden t' Amsterdam:
„Den 22 Mey 1632 zijn gecompareert voor de Heeren Commissarissen, om in den Huwelijken Staat bevestigt te worden, Steven Jasperz. van Groeningen; oud, soo hy verklaarde, twee en 't negentig jaren, met Fientjen Hermansen uit Norden; oud omtrent Sestig jaren. Hy verklaarde dat hy syn voorige Huisvrouw een en Sestig Jaren gehad hadde, en dat hy daar vijf en twintig kinderen bij gehad hadde. Hy was omtrent twee jaren Weduwnaar geweest, hy tykende syn Name noch sonder bril, hy had mede goet gehoor.
Sy verklaarde, dat sy vijf en twintig jaren Weduwe geweest hadde.
Dit door last van de Heeren voorn. tot verwondering uitgetrokken.
UE Dienstwillige Herman Allertz. Koster."

_*_

GELEZEN

Uranium.
In juli 1970 maakte Zuid-Afrika bekend dat zijn geleerden erin geslaagd waren een nieuw proces voor verrijking van uranium te ontwikkelen. De wereld toonde zich uiterst sceptisch tegenover deze mededeling. In augustus 1977 beschuldigen Amerika, Frankrijk en Rusland Zuid-Afrika ervan ergens in Botswana installaties te hebben opgericht voor proefnemingen met atoombommen. Zuid-Afrika heeft deze beschuldiging ondubbelzinnig van de hand gewezen. Zoals vele malen daarvoor is telkens getoond (ook heden september 1978) dat Zuid-Afrika zijn kennis van atoomtechnologie uitsluitend benut voor vreedzame doeleinden en niet voor de vervaardiging van kernwapens.

Energie.
Rond 1985 wordt een wereldomvattend energietekort verwacht. Tot minstens het jaar 2000 zullen steenkool en uranium de enige twee aanvullingen van belang zijn voor een steeds krimpende olieproductie, met Australie en Zuid-Afrika als belangrijke exporteurs van beide mineralen.

Toevluchtsoord voor vogels.
Ondanks de steeds meer grond verzwelgende steden en autowegen ziet de natuur af en toe kans zich te handhaven. Dat wil zeggen daar, waar de mens begrip voor de situatie toont en een handje helpt. Ook bij de grote bevolkingscomplexen bestaan nog plaatsen waar vogels zich thuis kunnen voelen, nesten kunnen bouwen en broeden en waar onze lawaaibeschaving niet hinderlijk doordringt. Deze plaatsen worden gekenmerkt meestal door borden, bomen en water. Houden zó!

–*–

DE MENS;

De mens is tot heel wat in staat.
Vooral als hij heet wordt,
door afgunst en haat.
Vergif zijn de woorden,
hij striemt fel,
Hij deinst niet terug
voor wreedheid of moord.
De rede:
zwijgt stil . . .

De mens is tot heel wat in staat,
de haat, de dwaasheid
beheersen zijn wil,
hij doodt het edelst gevoel.
Z'n haat is haar leuze,
hun drijfveer, het doel.
De rede:
zwijgt stil . . .

De mens is tot heel wat in staat,
gelukkig de mens, de natie
die buiten kan sluiten
haat en geweld,
die haat weet te haten,
de afgunst veracht.
De rede: . . . betracht;
het geluk . . . vindt!!!

(Overgenomen uit: „Goud op de golven" door Theo Nijdam.)

Voorzitter:	T. Nijdam, Coornhertstraat 12, 8913 HK Leeuwarden, telefoon 05100–22167.
Secretaris-penningmeester:	C. v.d. Schoot Azn., Heerenhage 205, 8446 DE Heerenveen, telefoon 05130-24792.
LEDEN	
H. Nijdam-Smit	Boerhaavelaan 113, 9728 LK Groningen, telefoon 050-253701.
K. Nijdam	Talmahiem, Kamer 15, 8561 DE Balk, telefoon 05140-3033.
W. Wijnia	Angelsloërdijk 225, Statenhoek, 7824 AH Emmen telefoon 05910-22068.

POSTREKENING	82 67 24.
REKENING RABOBANK	gironummer 81 46 57, rekeningnummer 32.64.65.308, beide ten name van Penningmeester Nijdamstra Stichting te Heerenveen.
FAMILIEBLAD	„DE NIJDAMSTRA-TYNGE". Lid/abonnee fl. 12.00 per jaar. (Vóór 31 maart te betalen.) Halfjaarlijks fl. 6,00 mits betaling plaats vindt vóór 31 januari/ juli. Donateurs/leden fl. 6,00 per jaar. Dezelfde voorwaarden als hierboven vermeld.
REDAKTIE	T. Nijdam, Coornhertstraat 12, 8913 HK Leeuwarden.

BIJ ONBESTELBAARHEID GAARNE RETOUR AAN:
Coornhertstraat 12, 8913 HK Leeuwarden
(zo mogelijk opgave van nieuw adres).